

Revistă pentru românii de pretutindeni editată de Centrul de Studii pentru Resurse Românești
Contact: office@centruldestudii.ro

**Serbia împotriva
bisericii românești
din Timoc**

pag. 2

**Universitate
română pentru
românii
din Ucraina**

pag. 3

**Apelul românilor
din Valea
Timocului**

pag. 4

**Românii din
Transcarpatia**

pag. 5-7

**Ce a făcut
președintele
Băsescu
în vizită la Jula**

pag. 8-9

**Un cetățean -
un vot**

pag. 10

**Preotul Boian Alexandrovici
care a speriat autoritățile
sârbe construind două
biserici în Valea Timocului**

Serbia împotriva bisericii românești din Timoc

Primăria orașului Negotin din Serbia a cerut pe 21 ianuarie dărâmarea fundației celei de-a doua biserici românești din Valea Timocului, informează un comunicat al Protopopiatului Ortodox Român al Daciei Ripensis. În luna martie 2008 protopopul Boian Alexandrovici a primit aprobare pentru construirea unei a doua biserici cu slujba în limba română, însă decizia de miercuri nu ține seama de această aprobare, ne-a declarat Boian Alexandrovici. În Valea Timocului mai există o biserică cu slujba în limba română, ridicată începând cu anul 2004, autoritățile sârbe amenințând în repetate rânduri cu demolarea ei.

Biserica din Timoc apărută la Bruxelles

Problema celei de-a doua biserici românești din Valea Timocului, Serbia, a fost ridicată în Parlamentul European de eurodeputatul Alexandru Nazare în cursul dezbaterii privind drepturile minorităților naționale de marți, 3 februarie. Nazarea a susținut o declarație în care a afirmat: „Subliniez deteriorarea respectării drepturilor minorității române din Serbia. Îmi exprim îngrijorarea față de decizia primăriei din Negotin de demolare a fundației bisericii din Malainița. Subliniez că Serbia s-a angajat conform Acordului de Asociere să respecte drepturile omului și să protejeze minoritățile etnice și religioase. Închei cu speranța că autoritățile sârbe nu vor demola această biserică“. Azi se încheie termenul acordat de

primăria Negotin preotului Boian Alexandrovici pentru demolarea fundației celei de-a doua biserici cu slujba română din Timoc.

În cadrul aceleiași dezbateri, șeful delegației române PPE-ED, Marian-Jean Marinescu a afirmat „Îmi exprim sprijinul pentru protecția minorităților, respectarea culturii, a limbilor, a tradițiilor și obiceiurilor acestora. În acest sens, consider că România are o legislație deosebit de bine construită în acest domeniu, și poate constitui un exemplu pentru celelalte state membre“.

Biserica din Malainița rămâne în pericol

Pe 5 februarie a expirat ultimul dat de administrația locală sârbă din Negotin părintelui Boian Alexandrovici pentru dărâmarea fundației celei de-a doua biserici ortodoxe românești din Malainița, fundație sfințită în martie 2008. O delegație condusă de ambasadorul român în Serbia, Ion Macovei, a vizitat ieri Valea Timocului, Primăria din Negotin abținându-se de la o intervenție în forță împotriva clerului și credincioșilor români din regiune. Surse locale au declarat că Primăria din Negotin va continua demersurile birocratice pentru dărâmarea fundației noii biserici românești, în pofida presiunilor internaționale exercitate de organismele europene. Aceleași surse au mai declarat că autoritățile locale din Negotin așteaptă rezultatele următoarei runde de negocieri dintre Biserica Ortodoxă Română (BOR) și Biserica Ortodoxă Sârbă (BOS) privind situația canonică a românilor timoceni pentru a implementa decizia de dărâmare a fundației bisericii românești.

Într-un interviu acordat cotidianului sârb „Danas“, vicepreședintele municipalității Negotin, Mirko Maksimovickaze, a declarat că nicio biserică nu poate fi construită decât cu acordul episcopului sârb local, Iustin de Timoc, un cunoscut opozant al folosirii de către românii timoceni a propriei limbi în biserică. Anterior, BOR și MAE român au protestat față de decizia primăriei din Negotin. Reamintim că autoritățile locale sârbești au declanșat o campanie dură împotriva clerului și credincioșilor ortodocși români din Valea Timocului. (G.D.)

Universitate română pentru românii din Ucraina

Eurodeputatul Călin Cătălin Chiriță a depus la Bruxelles un proiect de rezoluție prin care cere Ucrainei înființarea de secții în limba română la toate secțiile Universității din Cernăuți

Pe agenda Parlamentului European se găsește începând de ieri un proiect de rezoluție care pune în discuție respectarea drepturilor românilor din Ucraina. Eurodeputatul Călin Cătălin Chiriță (PPE-DE) a depus un proiect de rezoluție privind promovarea dreptului la educație în limba maternă pentru persoanele aparținând minorității române din Ucraina. Documentul semnaleză pentru prima dată în Parlamentul European că în Ucraina există o minoritate de limba română, care numără peste 410.000 de persoane (înregistrate ca români și moldoveni la recensământul din 2001), conform datelor oficiale ale Guvernului Ucrainei, se arată într-un comunicat de presă al Parlamentului European.

Universitate în limba română la Cernăuți

Proiectul de Rezoluție a Parlamentului European amintit arată că „minoritatea română din Ucraina este o comunitate națională tradițională, cu profunde rădăcini istorice, care trăiește în armonie cu majoritatea și cu alte minorități, în special în Regiunea Cernăuți (nordul Bucovinei, nordul Basarabiei și zona Hertei), în Regiunea Odessa (raioanele din sudul Basarabiei), în Regiunea Transcarpatia (Maramureșul istoric)“. Având în vedere această situație rezoluția recomandă „Ucrainei ca la Universitatea de stat din Cernăuți să înființeze secții cu predare în limba maternă română la toate profilurile și specializările existente“. Promotorul acestei rezoluții, eurodeputatul Călin Cătălin Chiriță a declarat „Demersul meu este în concordanță atât cu obiectivele Uniunii Europene de promovare a drepturilor omului, cât și cu obiectivele României și cu dezideratele românilor de peste granițe, din Ucraina. Minoritatea română din Ucraina este o comunitate națională tradițională, cu profunde rădăcini istorice, care trăiește în armonie cu majoritatea și cu alte minorități, în special în Regiunea Cernăuți (nordul Bucovinei, nordul Basarabiei și zona Hertei), în Regiunea Odessa (raioanele din sudul Basarabiei), în Regiunea Transcarpatia (Maramureșul istoric)“. La baza inițiativei eurodeputatului Chiriță se află Politica europeană de vecinătate și rolul activ al UE în promovarea drepturilor omului în lume.

George DAMIAN

Presiune pe românii din Ucraina

Românii din Ucraina și-au văzut drepturile limitate din ce în ce mai mult în decursul anilor. O constantă a tuturor guvernărilor de la Kiev a fost micșorarea numărului școlilor cu predare în limba română și reducerea numărului orelor care se predau în română. De asemenea, autoritățile ucrainene au făcut tot posibilul pentru a împiedica românii din Ucraina să vină la studii în România.

Imediat după cel de-al Doilea Război Mondial, în Ucraina sovietică existau în regiunea Cernăuți 114 școli cu predare în limba română, iar în sudul Basarabiei (regiunea Odesa) alte 62 de școli cu predare în limba română. De la declararea independenței Ucrainei în regiunea Cernăuți au mai rămas doar 80 de școli cu predare în limba română, iar în Basarabia de sud funcționează doar 8 școli cu predare în limba maternă și alte 10 mixte având și clase românești.

Însă dezastrul pentru românii din Ucraina a venit prin deciziile 461 din 26 mai 2008 și 496 din 3 iunie 2008 emise de ministrul Învățământului de la Kiev, Ivan Vacarciuk care reduc drastic posibilitățile de predare în limba română în școlile devenite astfel doar cu numele românești. Deciziile amintite au început să fie puse în aplicare de la 1 septembrie 2008, ele cuprinzând următoarele inovații: mărirea numărului de ore în ucraineană în detrimentul orelor în limba română, iar istoria, matematica, geografia, educația fizică urmează să fie predate în limba ucraineană. Reprezentanții românilor din Ucraina au calificat aceste măsuri administrative de la Kiev într-o scrisoare către președintele României Traian Băsescu ca fiind „acțiuni orientate spre asimilarea lingvistică, spre limitarea drepturilor și libertăților constituționale ale minorităților naționale“.

Apelul românilor din Valea Timocului

Către,

*Președintele României
Senatul României
Camera Deputaților
Guvernul României*

Având în vedere problemele cu care se confruntă minoritatea românească din nord-estul Serbiei în ceea ce privește păstrarea identității naționale și a conservării valorilor culturale românești, în numele celor peste 250.000 români care trăiesc în cele 154 sate românești și alte 48 localități mixte, vă rugăm să interveniți pentru :

BISERICA

După căderea Imperiului Otoman în zonele istorice cuprinse între sudul Dunării și văile Timocului și Moravei, în 1833, românii din această parte a Balcanilor aveau 87 biserici și 17 mănăstiri românești ortodoxe. În anul 2004 la inițiativa pr. Boian Alexandrovici, la Malainița, se construiește prima biserică românească care a atras asupra acestuia și a altor români numai necazuri din partea autorităților administrative din Negotin și a celor bisericești de la Episcopia sârbă din Timoc. Acestea au intenționat să demoleze această biserică de credință românească, pe ctitor l-au judecat, l-au caterisit pentru curajul său de a gândi și vorbi cuvântul lui Dumnezeu în limba română și l-au și condamnat la trei luni închisoare pentru că a îndrăznit să construiască această biserică. Acum prin aceeași odisee trecem cu cea de-a doua biserică a cărei temelie, în această săptămână, urmează să fie demolată.

În consecință vă rugăm să interveniți în baza tratatelor dintre cele două țări vecine „România-Serbia- pentru ca așa ceva să nu se întâmple, să grăbiți întâlnirea comisiei mixte a celor două biserici ortodoxe surori - BOR și BOS pentru consolidarea unor înțelegeri și -astfel - a obținerii dreptului românilor din Timoc la slujbe în limba maternă (limba românească) și în propriile biserici.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL

La nivel parlamentar să sprijiniți comunitatea românească în înființarea unor clase în școlile din localitățile în care părinții copiilor în clasele I-IV să învețe în limba română sau să se introducă în programa școlară cursurile de învățare în limba maternă.

În acest context vă rugăm să sprijiniți demersurile noastre pe lângă autoritățile sârbe, să susțineți tipărirea de manuale în limba română și să determinați „în baza vechilor tradiții-autoritățile sârbe să ne respecte dreptul la promovarea limbii române în rândul tinerelor generații.

MASS-MEDIA

Rolul acesteia în rândul minorității este deosebit. Atât în ceea ce privește conservarea limbii, a tradițiilor culturale românești. Susținerea acesteia ar conduce la păstrarea ființei naționale în Timoc. Agenția de presă TIMOC-PRESS, singura entitate cultural-publicistică a reușit să mențină trează dorința de afirmare a minorității românești. În timpul din urmă piedicile financiare sunt pe cale de a stopa orice inițiativă de a noastră de a mai rezista pe baricadă.

De aceea solicităm ajutor pentru conti-

nuarea eforturilor noastre de a ne menține în viață, de a învinge orice opreliști și a ne continua munca de românizare începută, de a arăta lumii cine am fost, care ne este istoria, ce vrem și care nu sunt valorile.

PROIECTE

De-a lungul ultimilor ani am decis promovarea mai multor proiecte, atât în ceea ce privește biserica, învățământul și mass-media, deci esențiale pentru păstrarea ființei naționale, dar din partea organismelor, a instituțiilor române, sprijinul nu a fost la înălțime. Vrem să avem publicații, biserici, școli, cărți românești.

Dar toate acestea sunt imposibile dacă nu suntem sprijiniți financiar, dacă nu ni se acordă o minimă atenție, astfel încât să supraviețuim cultural, să ni se asigure condiții favorabile, decente, de a ne desfășura activitatea pentru triumful a tot ce este românesc în Timocul Sârbesc.

Toate acestea sunt strigătul de disperare al românilor care trăiesc în dreapta Dunării, care nu vor altceva decât să-și păstreze identitatea românească.

Dușan PÂRVULOVICI
Directorul Federației
Românilor din Serbia

Românii din Transcarpatia (Partea I)

Situată în partea de sud-vest a Ucrainei, având ca centrul regional orașul Ujgorod și o suprafață de 12,8 mii km² (2,1% din suprafața Ucrainei), regiunea Transcarpatia are frontiere comune cu România, Ungaria, Slovacia și Polonia. Cu o populație de peste 1.200 mii de locuitori pe teritoriul regiunii Transcarpatice se află mai multe localități cu populație românească compactă. Conform datelor oferite de Ion M. Botos, presedintele Asociației regionale „Dacia” din Transcarpatia „Majoritatea românilor din Transcarpatia locuiesc compact în

dreapta Tisei, în raioanele Teceu: satele Apsa de Jos, Slatina, Topcina, Strimtura; raionul Rahiv: satele Biserica Alba, Apsa de Mijloc, Plaiut și Dobric. Aceste sate fac parte din cele mai vechi așezări omenești din Maramureș. Istoriografia rusina, ucraineana, româna afirma ca aici așezările omenești au apărut în paleolitic (circa 50.000 de ani în urma). Românii din dreapta Tisei totdeauna au facut parte din Maramures și azi se socotesc că au rămas sufletește alături de frații lor din stânga Tisei...”.

Prima atestare

Prima atestare despre strămoșii noștri români se datează în anii 40 î.e.n., când această regiune era condusă de geto-daci în frunte cu Burebista, mai târziu Decebal, în anul 107. În 898 în letopisetul lui Nestor se amintește despre strămoșii noștri români, care la traversarea Carpaților de către triburile maghiare, s-au întâlnit cu populația locală: iau hotărât să lupte cu valahii și slovenii“. La anul 1199 Maramureșul este atestat ca „pădure regală“, loc în care regele maghiar Emeric I a fost salvat de la moarte.

Această mențiune nu poate fi decât o ficțiune a cancelariei regale maghiare, deoarece Ungaria încă nu era capabilă a stăpani și administra aceste teritorii. Îi vor trebui aproape două veacuri pentru ca lucrurile să stea cu adevărat așa. Pentru că abia la 1368 Maramureșul este numit „comitat“, și vor mai trece alți ani buni pînă cînd, odată cu dispariția de pe scena politică a voievozilor Sas și Balc, să putem vorbi numai de comitatul maghiar ca instituție a Maramureșului. Începând cu plecarea lui Bogdan în Moldova (1359) se petrece - ar trebui spus că doar începe - fenomenul de așe-

zare/colonizare a ucrainenilor în Maramureșul de dincolo de Tisa, îndeosebi. Unii istorici susțin ideea că tocmai acum (1360) Teodor Koriatovici ar fi adus, în cele 300 de sate părăsite de oamenii lui Bogdan întemeietorul, circa 40.000 de ucrainenii!? Că lucrurile s-au petrecut acum sau mai târziu, este mai puțin relevant, dar rămâne prezenta în sine a unei noi populații aici, fapt cu consecințe etnice, lingvistice, politice și religioase dintre cele mai evidente. Dacă în stînga Tisei ucrainenii au rămas să populeze o zonă restrînsă la Valea Ruscovei (satele Ruscova, Repedea și Poienile de Sub Munte), la Rona de Sus și la cîteva sate de pe Tisa (Lunca, Cîmpulung), în schimb în dreapta râului ei au devenit, în secolele XV-XVI, majoritari, iar satele locuite de români s-au împuținat în mod dramatic. Așa a fost posibil ca la 1910, în întreg comitatul, la o populație de 357.705 locuitori, numai 23,63% să mai fie români, în vreme ce elementul ucrainean/rutean detinea 44,59%! (dincoace de Tisa doar 13,2%).

Istoria regiunii

Deși Maramureșul, puternică vatră a dacilor liberi, a rămas în afara Daciei romane (la sfîrșitul sec.III d.H. Commodus strămută la sud de Somes 12.000 familii), a fost totuși puternic influențat de cultura și civilizația romană. Maramureșul e considerat ca patrie primitivă a limbii române literare de către N. Iorga în „Istoria literaturii religioase a românilor“ unde susține că Maramureșul a fost „Toscana“ românilor, că el ne-a dat limba literară.

Ghe. I. Brătianu a avansat ideea că Bogdan Vodă a încercat să obțină independența întâi pentru românii din Maramureș și, neputînd-o realiza aici, a dus-o la totală biruință în Moldova. Ca dovadă a mișcărilor revoluționare ale lui Bogdan în Maramureș e faptul că, încă de la 1343, el apare în acte regale ca „noster infidelis“ și că, la 30 septembrie 1364, regina Elisabeta cedează în fața acestor mișcări care se pare că au continuat dînd diploma prin care se așează românii din Bereg și Maramureș în dreptul de a-și alege liber voievodul. În anul 1380 apare în documente exprimarea „olahorum nostrorum“ (românii noștri) aparținînd reginei Elisabeta, soția lui Ludovic cel Mare dovedind existența romanilor și întărind ideea lui Mircea Dogaru cum că între germani și slavi, pe teritoriul Transcarpatiei au existat tracii, apoi românii iar faptul că ulterior aveau să existe germani și slavi se datorează deznationalizării românilor.

Chiar istoricul maghiar Petrovay G. spune că: „Românii din Maramureș și Bereg au fost investiți cu astfel de privilegii cum n-a putut avea niciodată un neam de păstori care ar fi imigrat pe încetul pascîndu-și turmele.“ Românii din Maramureș și Bereg n-au fost supuși autorității comitelui și a altor

dregători ai comitatului, ci erau supuși voievozilor aleși de ei înșiși, deosebit în fiecare comitat. Aceștia îi conduceau la război pe cei înarmați și-i judecau rezolvând procesele dintre ei, precum și pările începute de alții împotriva lor. Drept contribuții trebuiau să dea numai a cizecea parte din sporul turmelor lor. În secolul al XVI - lea, din 100 de sate maramureșene, 84 erau românești, 7 cu oaspeți regali germani sau maghiari, 5 de ruteni și pentru 4 sate nu există date. Influența de care se bucurau voievozii români de la nord de Tisa o dovedește și faptul că la 1414 Ioan Românul de Dolha se numără printre familiarii curții regale, că la 1418 aceeași familie își apără cu oameni înarmați moșia de la confiscare, că însuși Iancu de Hunedoara era frate devălmas cu Cândres castelan de Munkacs pe care-l numește frate al său și că la 1454 la stăruința nepotilor voievodului Stanislau sprijinită de Iancu de Hunedoara regele Ladislau al V-lea a încorporat domeniul Dolha cu 5 localități din tinutul Bârjabei, comitatului Maramures.

În prelungirea Maramureșului, atât din punct de vedere etno-demografic, cât și instituțional, erau comitatele Bereg, Ugocea, Ung și Arva. În secolele XIV-XVI, 60.000 de români s-au stabilit până și în Moravia unde s-au slavizat păstrând însă chiar până astăzi la vreo 100 de cuvinte românești. Identitatea și unitatea instituțională dintre țara Maramureșului și comitatele învecinate, mai ales Bereg, se dovedește și prin desființarea hotarelor celor două unități politico-administrative în ce privește stăpânirile voievodale. În 1553, Maramureșul a fost inclus în principatul Transilvania. Demn de menționat este că și Petru Rareș viza stăpânirea cetăților Muncaci și Hust, prin urmare a Maramureșului de unde se coborâseră strămoșii săi cu două veacuri în urmă și face demersuri în acest sens pe lângă Ferdinand. Împăratul Rudolf al II-lea întoarce Transilvaniei, în 1606, comitatele Tokai, Bereg și Ugocea cedate în 1570 habsburgilor de către Ioan Sigismund care păstrase totuși Maramureșul cu Hustul.

Un lucru este cert, aceste așezări maramureșene au fost mereu legate, prin tradiții, obiceiuri, cultură, dar mai ales prin limbă, cea care este mai puternică decât orice graniță, de România. Deși n-au făcut parte niciodată din România Mare, ei se numesc cu mândrie, în fața străinilor drept - România Mică. Conform recensământului din 1846 de către Imperiul Austriac în 4 comitate a regiunii au locuit 468.838 oameni, dintre care 64.917 s-au înscris români. În anul 1930 în regiune s-au numărat 12,777 transcarpatieni de naționalitate română. După ultimele statistici, etnicii români sunt în număr de 21,3 mii persoane (12,4% din populația raionului, față de 11,7 % în 1989) în raionul Teaciv și 10,5 mii persoane (11,6% din populația raionului, față de 11,2% în 1989) în Rahiv.

(va urma)

Bratosin LORINEL

Ce a făcut președintele Băsescu în vizită la Jula, la comunitatea românească din Ucraina

După prima zi a vizitei sale oficiale în Ungaria, petrecută la Budapesta, pe 3 februarie, președintele României i-a vizitat acasă la ei pe românii din Ungaria. Traian Băsescu a trecut doar pe la două instituții ale românilor din Jula, biserica și școala, arătând clar că aceștia sunt cei mai importanți doi piloni ai păstrării identității neamului.

Președintele României a sosit la școala românească din Jula imediat după ora 12.00, fiind întâmpinat de conducerea orașului și a școlii, de câțiva elevi și profesori. După ce a vizitat câteva clase în timpul orelor, în sala festivă a Centrului Cultural Românesc s-a întâlnit cu reprezentanții comunității românești. Din delegația președintelui român a mai făcut parte ministrul de externe Cristian Diaconescu și secretarul de stat Eugen Tomac, noul șef al Departamentului pentru Relațiile cu Românii de Pretutindeni.

Mesajele gazdelor

Înainte de toate a fost salutat de primărita orașului, doamna dr. Perjesi Klara, deputat parlamentar, care a spus în românește: „Bine ați venit în orașul nostru Jula!“, după care a continuat în maghiară prezentarea orașului și a importanței românilor din Jula: „Această zi este foarte importantă în istoria orașului Jula, nu numai pentru faptul că majoritatea turiștilor care ne vizitează orașul sunt din România, ci și pentru faptul că Jula reprezintă centrul românimii din Ungaria. Românii prezenți în oraș de mai multe secole sunt hotărâtori în activitatea acestui oraș. Fără cultura lor, acest oraș ar fi mult mai sărac“, a spus primărita.

Apoi, Traian Kreszta, președintele Auto-guvernării pe țară a Românilor din Ungaria a luat cuvântul vorbind nu despre problemele comunității pe care, s-ar crede, că o reprezintă, ci doar despre proiectele trans-

frontaliere ale orașului în care este viceprimar. Gazda întâlnirii, directoarea Liceului și școlii generale „N. Bălcescu“ a pus accentul pe dorința de întărire a identității românilor de aici: „Această zi este o zi deosebită în istoria Liceului Românesc din Jula. Comunitatea românească din Ungaria a supraviețuit furtunile istoriei. Este o comunitate care își dorește să supraviețuiască. Aici, în orașul Jula de mai multe veacuri trăiesc, alături de populația maghiară, români și germani. În orașelul nostru, cele două turlă ale celor două biserici ortodoxe din cele două părți ale orașului, Orașul Mic Românesc și Orașul Mare Românesc, se ridică spre ceruri, precum se ridică spre ceruri turla și cupola de tip bizantin ale acestui edificiu, ca un simbol al întâlnirii celor două universuri de cultură, al universului Răsăritean și al universului Apusean. În acest edificiu funcționează școala românească, care are un trecut de 60 de ani. Școala noastră are o filozofie proprie: cea de păstrare a limbii și a valorilor culturale românești“, a subliniat directoarea Maria Gurzău Czegledi.

Pentru a demonstra acest lucru, a urmat un scurt program cultural. Iulia Machhour a cântat la fluier, Trupa de Teatru Amator a

liceului a prezentat o secvență din piesa „Commedia dell' arte“, iar echipa folclorică a școlii a interpretat dansuri populare românești.

O veste bună pentru români

Consulul general al României la Jula a mulțumit elevilor pentru programul pe care l-au pregătit în cinstea Președintelui României. De asemenea, Ioan Fodoreanu a mulțumit și numeroșilor români din Jula, Budapesta, Seghedin, Micherechi, Chitighaz, Bătania, Apateu, etc., care au venit să se întâlnească cu Traian Băsescu. „Rolul instituției noastre, a misiunilor diplomatice românești din Ungaria este să creăm o punte de legătură culturală între românii din Ungaria și România“, a mai spus consulul general de la Jula, invitându-l apoi la microfon pe președintele Traian Băsescu. Acesta a început prin a împărtăși o veste bună: „Înainte de a vă spune câteva cuvinte despre modul cum vedem noi problema minorităților, am onoarea să vă dau o veste care bucură pe fiecare român. Acum câteva minute, Tribunalul de la Haga a hotărât că

România a câștigat procesul cu Ucraina pentru platoul continental. A fost în dispută o suprafață de peste 12.000 de km pătrați în Marea Neagră, o suprafață care este în dispută între România și fosta Uniune Sovietică și între România și Ucraina de 42 de ani. Ucraina a dorit să spună că Insula șerpilor este punct de la care să se calculeze drepturile de exploatare pe platoul Mării Negre. Curtea de la Haga a dat dreptate României și Insula șerpilor nu este punct de reper pentru calculul zonei de exploatare. Ca atare, din cei 12.700 km pătrați aflați în dispută România va putea exploata pe circa 9.700 km pătrați, 80 la sută din suprafață fiind în drepturile de exploatare ale statului român. Iată o bucurie pe care v-o spun prima dată dumneavoastră, români dincolo de frontiere“, a spus Traian Băsescu.

Soluționarea problemelor în comun

Apoi, șeful statului român le-a vorbit celor prezenți despre întâlnirile de luni cu oficialitățile de la Budapesta și despre grija pe care România o simte față de românii din Ungaria: „știm că în ultimii 10 ani mai bine de 25 la sută din vorbitorii de limbă română din Ungaria s-au diminuat procentual. Deci, generații noi învață tot mai puțin limba română. Este un proces de asimilare nedorit de statul maghiar, dar care se produce și probabil că împreună va trebui să găsim soluții: cum își poate păstra identitatea această mică comunitate.“

Traian Băsescu a mulțumit primarului Julei pentru susținerea școlii și învățământului românesc din oraș: „Am văzut Liceul N. Bălcescu și vreau să mulțumesc doamnei primar pentru grija pe care o are ca această vatră de românism să se păstreze, copiii să poată învăța în limba română, să învețe istoria țării lor, să aibă șanse știind și limba maghiară să evolueze în viitor în România, în

Ungaria sau oriunde în Europa. știu că aveți dificultăți. în același timp, știu foarte bine că statul român abia acum începe să-și deruleze programe de susținere a minorităților românești din jurul frontierelor. Au fost intervenții, sigur, legale ale statului și în comunitatea românească din Ungaria, dar ele se vor intensifica în viitor, obiectivul fiind menținerea culturii, a limbii și prezervarea valorilor comunității românești din Ungaria.“

Șaguna și etnobusiness-ul

Traian Băsescu a dat curs apoi pentru 3 întrebări din partea comunității românilor. Prima care a luat cuvântul a fost directoarea școlii din Bătania, care a cerut nou sprijin de la președinte pentru continuarea lucrărilor de construcții la instituția pe care o reprezintă, spunând că mai este nevoie 220 de milioane de forinți. Președintele însă a oprit-o pe Iulia Olteanu, spunându-i că dacă nu are o întrebare pentru șeful statului român, să lase pe alții să pună întrebări.

Părintele Aurel Becan a ridicat problema amplasării statuii mitropolitului Andrei șaguna în fața Catedralei din Jula și a blocării acesteia din cauza unei anti-campanii media, întrebându-l pe Traian Băsescu dacă a purtat tratative la Budapesta în această privință cu forurile competente. Președintele a spus că așa cum România a așezat la Arad statuia celor 13 generali, Ungaria nu poate refuza acest lucru. „Este puțin delicat să îi refuzi dreptul de a avea o statuie mai ales că reprezintă un neam care a contribuit inclusiv la libertatea de astăzi a Ungariei. Fără brutalitate, statul român va sprijini comunitatea românească pentru ca statuia să poată fi instalată. Rămâne un obiectiv pe care, cu toată delicatetea, îl vom susține în orice întâlnire. Andrei șaguna este o personalitate a culturii românești“, a susținut Băsescu.

Eva Iova, redactorul șef al săptămânalului Foaiă românească a ridicat problema nereprezentativității sistemului de autogovernări

minoritare. în răspunsul său, Traian Băsescu le-a explicat celor prezenți ce înseamnă etnobusiness-ul și că înțelege foarte bine problema falsei reprezentări: „Așa numitul etnobusiness a fost subiect de discuție cu autoritățile maghiare. Le este cunoscută această problemă și cu certitudine vor face modificări, ne-a promis premierul Gyurcsany. Ca să nu mai existe falsa reprezentare. Am convingerea că această problemă va fi rezolvată relativ rapid.“ Pentru ziaristii români, președintele Traian Băsescu a explicat că etnobusiness-ul se referă la acei etnici care se declară etnici români, dar nu sunt etnici români, și atunci ajung să reprezinte românii. „Acțiunea este generată de faptul că autogovernările au niște bani la dispoziție și atunci se găsesc destui care au imaginație pentru a folosi acești bani“, a descris foarte bine situația președintele.

Și pentru că prima intervenție nu a fost considerată întrebare, Băsescu a mai dat curs unei întrebări, formulate de Gheorghe Ardelean din Chitighaz, care s-a interesat de rezolvarea problemei reprezentării minorităților în Parlamentul din Budapesta. „Nu ne putem angaja în fața dumneavoastră că în relațiile bilaterale vom începe discuții legate de accesul minorității române în Parlament. Statele trebuie să-și respecte statutul de democrație și nici unul nu trebuie să vină să-l învețe pe celălalt ce să facă la el acasă“, a arătat șeful statului român.

Biserica, cea care ne unește

De la școală, drumul delegației române a continuat la Catedrala Episcopală „Sf. Nicolae“, unde a fost primită de PSS Siluan, Episcopul românilor din Ungaria, înconjurat de soborul preoților ortodocși din eparhie. După un scurt Te Deum, la care răspunsurile au fost date de Corul „Pro Musica“ din Jula, PS Siluan a prezentat pe scurt Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, iar președintele Băsescu a avut cuvinte de apreciere față de activitatea misionară a bisericii și a accentuat rolul de unificare a tuturor credincioșilor. După cuvântări, președintele a intrat pentru câteva clipe în altarul bisericii străvechi și a notat în cartea de oaspeți a Episcopiei. La ieșirea din biserică, delegația de la București a fost întâmpinată de păstrătorii de tradiții din Micherechi, care au prezentat dansuri populare românești din satul lor. De la Jula, președintele Băsescu și delegația română s-au îndreptat spre aeroportul din Arad, pentru a ajunge cât mai repede la București.

Un cetățean - un vot

În România sau în Slovacia este un lucru absolut normal ca minoritățile naționale și etnice să fie reprezentate în Parlament, iar la alegeri fiecare cetățean să aibă doar un singur vot.

Adică, ori votezi cu vreun partid, ori cu minoritatea din care faci parte. Ceea ce funcționează însă în vecini, nu e valabil și în Ungaria. Nu dorim să intrăm acum în subiectul prea mult discutatei încălcări a dreptului constituțional al minorităților din Ungaria de a avea reprezentant în Parlament. În acest moment se pare că aceasta nu se va rezolva niciodată, pentru că nu există nici cel mai mic interes politic pentru a-i vedea pe români sau pe slovaci în Parlamentul din Budapesta.

De curând a ajuns, însă, și în atenția presei maghiare subiectul votului dublu la alegeri, în cazul minorităților. Constituția Ungariei arată că minoritățile sunt comunități constitutive ale statului, cu drepturi speciale. Însă principalul lor drept nu este respectat. Cu circa un an și jumătate înaintea următoarelor alegeri minoritare și parlamentare, nici un partid nu se grăbește să ducă în fața Parlamentului problema nereprezentării parlamentare a minorităților, precum nu se vorbește nici despre vreo modificare a legii minoritare și a celei electorale, care permite oricărui cetățean al Ungariei să înființeze autogovernări minoritare false. În decembrie 2008, atât în Parlament cât și la Academia de științe s-a aniversat, cu conferințe pompoase, 15 ani de la adoptarea Legii Minorităților, măturând însă foarte elegant sub covor atât subiectul încălcării Constituției, cât și cel al etnobusiness-ului.

Principiul „un cetățean - un vot” îi sperie pe unii politicieni minoritari din Ungaria. și pe bună dreptate. Dacă ne imaginăm doar, că în viitor nici acei puțini care au votat în trecut pe listele românești la alegeri nu vor mai vota toți cu românii, pentru că s-ar putea să fie unii care vor vota mai bine cu socialiștii sau cu Fidesz-ul, atunci foarte puțini vor mai rămâne cei care vor vota cu lista minorității. Dacă, de exemplu, jumătate din cei 52 care în 2006 au votat cu Traian Kreszta la alegerile locale din Bătania, la alegerile viitoare vor alege să voteze cu vreun partid politic, atunci cum va mai ajunge Kreszta să „conducă” românii din Ungaria cu 25 de voturi? Sigur că toate astea sunt doar ipoteze: și că Kreszta ar mai rămâne președinte al ATRU, precum și că se va găsi vreodată cineva în această țară care să ia acest mălai dulce din gura așa-numiților „politicieni minoritari”, care știm bine că sunt cei mai fideli slujitori ai intereselor naționale ale statului maghiar.

Situația poate fi mult mai tragică decât cum ne-o imaginăm. În aceste zile au început deja sondajele de probă ale recensământului ce va avea loc în 2011. La doar câteva luni după următoarele alegeri minoritare din toamna anului 2010 (la care - fără modificarea legii și, mai ales, fără sprijinul puternic al Bucureștiului - nu avem nici o șansă să scăpăm de etnobişnițari și de ne-români), se va face recensământul populației Ungariei, iar rezultatul catastrofal deja se prevede. Nu, nu credem că vor fi mai puțini românii decât în 2001, când s-au declarat români doar 7995 de persoane. Credem că rezultatul recensământului va fi la

fel de fals și nereprezentativ ca și alegerile minoritare românești și întreg sistemul de autogovernări românești, în frunte cu Autogovernarea pe țară a Românilor din Ungaria și Autogovernarea Românească pe Capitală. Vor apărea „noi” români în localități sau în sectoare budapestane, unde nu au fost niciodată și nu sunt nici azi instituții românești, biserici sau școli, și se vor rușina să se declare români cei din Micherechi sau Chitighaz, care au trecut și prezent, dar s-ar putea să li se fure viitorul.

Eva IOVA,
preluare după „Foaia Românească”,
săptămânalul românilor din Ungaria